

Verzuim en voortijdig schoolverlaten 2021-2022

RMC-VSV jaarverslag 2021-2022, Regio Rijk van Nijmegen

Samenvatting

Ieder schooljaar bundelen we de cijfers van verzuim en voortijdig schoolverlaters onder jongeren (16-23 jaar) in de regio Nijmegen. We delen de ontwikkelingen door de jaren heen, de oorzaken van verzuim en voortijdig schoolverlaten en de resultaten van de inzet van de leerplichtambtenaren en rmc-consulenten. De inzichten die we opdoen nemen we mee in de werkwijze voor het volgende schooljaar.

Minder verzuim (16-18 jaar) én meer verzuim (18-23 jaar)

We ontvingen ruim 1500 verzuimmeldingen. Het aantal meldingen kwalificatieplichtigen (16-18 jaar) is de afgelopen schooljaren flink afgenomen. Dit wordt grotendeels verklaard door de Corona epidemie. Tijdens de periodes waarin onderwijs op afstand werd gegeven was het soms lastig voor scholen om ongeoorloofd verzuim vast te kunnen stellen. Ook in de periodes waarin fysiek onderwijs (deels) kon plaatsvinden was verzuim soms gerelateerd aan corona(maatregelen) of de bereidheid om naar school te gaan. Het aantal verzuimmeldingen van 18-23 jarigen is, na jaren van afname, dit schooljaar weer gestegen tot hetzelfde niveau als vóór corona. Als gevolg van de epidemie hebben sommige jongeren achterstanden opgelopen (qua leerstof, sociaal-emotioneel en sociaal-maatschappelijk) en zien we meer jongeren met motivatieproblemen en hulpvragen. Voor extra ondersteuning hebben scholen gelden van het rijk ontvangen en de gemeente Nijmegen financiert o.a. jongerenwerk op alle vo-scholen vanuit het NPO-programma.

Verzuim 18+ op ROC Nijmegen daalt

Van alle verzuimmeldingen 18+ is 73% afkomstig van de drie grootste mbo-scholen in de regio. Opvallend is de afname van meldingen vanuit ROC Nijmegen en de stijging bij ROC Rijn IJssel College en ROC Koning Willem I. Een toename van het aantal meldingen kan een positieve ontwikkeling zijn omdat we wellicht snel actie kunnen ondernemen en schooluitval kunnen voorkomen. Het registreren biedt ook aanknopingspunten om de casuïstiek van een school tegen het licht te kunnen houden en bespreekbaar te maken. We gaan hierover in gesprek met beide mbo-scholen.

De oorzaken van verzuim willen we scherper in beeld krijgen

Met name bij de 18+ meldingen wordt vaak geen duidelijke reden gegeven voor verzuim. In veel gevallen is sprake van weinig discipline en motivatie. Toch is er regelmatig ook meer aan de hand. Dan spelen er bijvoorbeeld psychische problemen, medische problemen, de thuissituatie of signaal verzuim (bijv. faalangst). Spijbelen of vaak te laat komen scharen we onder 'licht verzuim'. Sinds oktober 2022 werken we met een nieuwe versie van het Jongeren Volg Systeem (JVS). Dit is een goede aanleiding om weer kritisch naar de oorzaken te kijken en eventuele wijzigingen door te voeren zodat we de oorzaken van verzuim steeds scherper in beeld krijgen en daarop kunnen handelen.

Er zijn steeds minder formele waarschuwingen en proces-verbalen

Veruit de meeste jongeren gaan na een verzuimmelding weer naar school. Vaak is een gesprek voldoende om de opleiding te vervolgen. Ongeveer 5% van de meldingen is 'afgedaan', dat wil zeggen dat er een formele waarschuwing is gegeven, er een HALT-afdoening is of een proces-verbaal is opgemaakt. Dit aantal daalt al jaren. De rol van de leerplichtambtenaren en consulenten verschuift steeds meer van handhavend naar ondersteunend. Soms blijkt dat het vervolgen van onderwijs geen optie is. De jongere is 'klaar' met school of heeft een ander type ondersteuning nodig. 7% van alle verzuimmeldingen wordt doorgezet naar de vsv-consulent en dan wordt onderzocht wat de beste vervolgstap is. In het afgelopen schooljaar waren er relatief

veel 'foutieve meldingen'. Dit betekent dat er bij nader inzien geen sprake was van noemenswaardig verzuim, de jongere in uitschrijfprocedure zit of al is uitgeschreven.

Met bijna alle nieuwe vsv'ers is contact

We richten het jongerenvolgsysteem steeds beter in, zodat de consulenten direct aan de slag kunnen met de meldingen die aandacht vragen. Zo worden bijvoorbeeld de (buitenlandse) studenten die ingeschreven staan op locaties van studentenhuysvesting inmiddels al gefilterd. Er zijn bijna 2.000 werkprocessen 'nieuw vsv' opgestart. Bepaalde groepen vsv'ers controleren we tweemaal per jaar. Hiervoor wordt dan opnieuw een werkproces opgestart. Bij de uitstroom (2390 meldingen) heeft ongeveer de helft werk, 9% heeft alsnog een startkwalificatie behaald of vooropleiding in het buitenland en is 7% weer (bijna) gestart met een opleiding. Ongeveer 5% wordt doorverwezen naar het Werkbedrijf. Het aandeel van jongeren waarmee we geen contact kunnen krijgen is flink gedaald naar 3%. Dit komt met name door een betere registratie en het afleggen van huisbezoeken. Jongeren bij wie twijfels bestaan over hun zelfredzaamheid, worden gemonitord.

Er is steeds beter zicht op vsv'ers die in eerdere schooljaren uitvielen

Iedere jongere die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaat houden we in beeld tot de leeftijd van 23 jaar. Als een jongere op 19-jarige leeftijd wordt gemeld als vsv'er, blijven we de jongere volgen in de daaropvolgende jaren. We willen weten waar de jongere zich bevindt, of er hulp nodig is, of iemand alsnog een startkwalificatie kan behalen en of de jongere in staat is om duurzaam uit te stromen op de arbeidsmarkt. Vanuit deze groep vindt de halfjaarlijkse hercontrole vsv plaats. Door instroom en uitstroom gaat het gemiddeld om ruim 2000 meldingen in de regio Rijk van Nijmegen. Vorig schooljaar rapporteerden we over de uitstroom van ruim 800 oud-vsv'ers, dit jaar over bijna 3000 oud-vsv'ers. We krijgen steeds beter zicht op de voortijdige schoolverlaters die eerder het onderwijs hebben verlaten.

Sommige uitstroomredenen leiden ertoe dat een jongere op dat moment geen vsv'er meer is. Bijvoorbeeld omdat ze met een opleiding zijn gestart, verhuisd zijn buiten onze regio etc. Daarnaast zijn er jongeren die definitief geen vsv'er meer zijn omdat zij alsnog een startkwalificatie hebben behaald of 23 jaar zijn geworden. Ruim de helft van de afgesloten werkprocessen gaat over jongeren die werken, (wederom) een opleiding volgen of hun startkwalificatie alsnog hebben behaald.

Onze verzuimaanpak ontwikkelen we door

Verzuim blijft een belangrijk aangrijpingspunt om met jongeren het gesprek te voeren over wat er speelt (op school, thuis en/of in de omgeving). Dit vraagt in eerste instantie om goede ondersteuning op school, door de mentor of de studie- of trajectbegeleider. Waar nodig kan de rmc-consulent of leerplichtambtenaar hier een rol in spelen. Het proces van de aanpak ziekteverzuim maken we effectiever en efficiënter. Inmiddels zijn acht scholen al bezig met de verbeterpunten en starten de overige vo-scholen en twee vso-scholen in schooljaar 2022-2023. Rondom 'thuiszitters' ontwikkelen we een integrale aanpak, zodat binnen drie maanden een passend aanbod is aangeboden en een doorbraakaanpak. We willen hiermee het aantal thuiszitters in het Rijk van Nijmegen terugdringen. De gemeenten zetten het schoolmaatschappelijk werk voort op het vo en mbo, gericht op preventie en vroegtijdige benadering van de leerling en jongere.

We werken verder aan blijvend contact na onderwijs

We spreken niet langer over de vsv-aanpak maar over de regionale aanpak 'jongeren naar school of werk', waarin we de vsv-middelen en middelen jeugdwerkloosheid bundelen. We communiceren over projecten en delen verhalen van jongeren via nieuwsbrieven en social media en organiseren bijeenkomsten waarmee we het netwerk verder versterken. In schooljaar 2022-2023 zal het werkgeversperspectief meer aandacht krijgen binnen de regionale aanpak, evenals de aanpak van stagediscriminatie. In september 2022 is een loopbaanteam mbo gestart. In dit team zitten professionals vanuit Leerplicht en RMC, Leerwerkloket, WerkBedrijf en medewerkers vanuit het mbo. Studenten die dit nodig hebben kunnen vanuit dit team

vroegtijdige ondersteuning krijgen bij het maken van een vervolgstap. De intensiteit van de ondersteuning kan variëren, evenals de duur. Waar nodig kunnen we een jongere langer volgen en zorgen voor blijvend contact. Ook start in het najaar een loopbaanteam pro/vso.

Vanuit Bureau Leerplicht en RMC bereiken we steeds meer jongeren die eerder buiten beeld waren of dreigden te geraken. Er vinden nu gerichte her-controles plaats. We dwingen onszelf om scherp te blijven op onze eigen werkwijze én op eenduidige registratie. Enerzijds om te weten waarom jongeren uitvallen (oorzaken) en anderzijds om scherp te krijgen hoe we hen goed en snel kunnen helpen (aanpak).

Uitbreiding naar 27 jaar

Een wetswijziging is in voorbereiding om de coördinerende rmc-taken uit te breiden van 23 jaar naar 27 jaar (waarschijnlijk juli 2024). Dit gaat veel betekenen voor onze dienstverlening aan jongeren. De totale groep jongeren wordt groter én het aanbod wat we organiseren zal veranderen. In veel gevallen zal de ondersteuning die nodig is over meerdere leefdomeinen gaan, naast onderwijs en werk. Dit vraagt om intensieve samenwerking met anderen, zowel intern als extern. Vooruitlopend op deze wetswijziging werken we verder aan integrale ondersteuning tot 27 jaar.

Begeleiding blijft maatwerk

De verzuim- en vsv-cijfers geven ons waardevolle informatie maar vertellen weinig over de diversiteit en achtergronden; sommige jongeren zijn vanwege beperkingen kwetsbaar binnen het onderwijs, anderen ervaren een tijdelijke hobbel op hun levenspad. Sommige leerlingen hebben begeleiding en steun nodig, anderen een waarschuwing of een pittig gesprek. Het is voor een aantal jongeren (en hun ouders) echt lastig om een plek te vinden binnen het onderwijssysteem of een logische vervolgstap na onderwijs. Sommige jongeren verdwijnen van de radar, waarbij het veel moeite kost om in contact te komen en soms kiezen jongeren bewust voor een baan in plaats van een diploma. Met regelmaat wil een jongere die voortijdig school verlaat geen hulp maar is er een aantal maanden later wel ruimte voor een gesprek en wordt de jongere alsnog begeleid naar werk, een combinatie van werken en leren, naar coaching of andere ondersteuning. Dit alles maakt dat van de leerplichtambtenaren en rmc-consulenten veel maatwerk en creativiteit wordt verwacht. Het vraagt om professionals die de juiste vragen stellen, doorvragen, oprechte interesse hebben, denken in mogelijkheden, investeren in de samenwerking, met kennis van wettelijke kaders en netwerken, die volharden en meebewegen. In het afgelopen schooljaar heeft Bureau Leerplicht en RMC verschillende verbeteringen doorgevoerd in het monitoren van jongeren. De systemen zijn hierin 'slechts' ondersteunend. De leerplichtambtenaren en consulenten zijn degenen die de jongeren en hun verhalen kennen, zij lopen vaak jaren mee. Hun rol verschuift steeds meer van handhavend naar ondersteunend.

Toelichting en begrippen

Gemeenten en scholen werken samen om verzuim en voortijdig schoolverlaten tegen te gaan. Scholen zijn verplicht om (via DUO) bij de gemeente te melden wanneer leerlingen stoppen met een opleiding of een maand zonder reden niet naar school gaan. Deze leerlingen worden geholpen en gestimuleerd om terug naar school te gaan of om werk te vinden waarbij ze een mbo-diploma kunnen halen. We geven inzicht in de werkprocessen, de ontwikkelingen door de jaren heen, de oorzaken van verzuim en welke resultaten zijn geboekt met het oppakken van de meldingen. We melden over de periode tot 1 oktober 2022.

- **STARTKWALIFICATIE:** Een diploma voor vwo, havo of mbo-niveau 2 of hoger.
- **KWALIFICATIEPLICHT:** Jongeren (16 tot 18 jaar) die nog geen startkwalificatie hebben behaald moeten naar school om deze wel te behalen (leerplichtwet). Uitzonderingen hierop zijn jongeren met een getuigschrift/schooldiploma praktijkonderwijs of vanuit het voortgezet speciaal onderwijs met uitstroomprofiel arbeidsmarkt/ dagbesteding.
- **RMC:** Regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten. Wettelijke taken zijn 1) een sluitende melding en registratie van alle jongeren (18-23) die niet op school zitten en geen startkwalificatie hebben 2) benaderen en zorgdragen voor begeleiding van jongeren die zijn uitgevallen, gericht op terugleiden naar school, naar werk of een combinatie daarvan en 3) coördineren en initiëren van samenwerking tussen betrokken partijen.
- **MELDINGEN VERZUIM:** DUO stuurt alle verzuimmelding van leerlingen/studenten uit het Rijk van Nijmegen door naar Bureau Leerplicht en RMC Nijmegen. Er wordt dan automatisch een werkproces aangemaakt. In feite rapporteren we over de werkprocessen relatief verzuim (kwalificatieplicht) en werkprocessen rmc-verzuim.
 - **MELDINGEN KWALIFICATIEPLICHT:** Als een kwalificatie plichtige jongeren (16-18 jaar) meer dan 16 klokuren verzuimt (per 4 opeenvolgende lesweken) dan meldt de onderwijsinstelling dit bij DUO.
 - **RMC VERZUIM:** Als een jongere (18 tot 23 jaar), zonder startkwalificatie, die wel ingeschreven staan bij een opleiding, meer dan 4 weken aaneengesloten verzuimt, dan meldt de onderwijsinstelling dit bij DUO. Wanneer er sprake is van zorg kunnen de opleidingen eerder melden.
- **VSV:** Wanneer een jongere (12 tot 23 jaar) niet bij een onderwijsinstelling ingeschreven staat en nog geen startkwalificatie heeft, is hij/zij een voortijdig schoolverlater.
- **BUREAU LEERPLICHT EN RMC NIJMEGEN:** Rijk van Nijmegen maakt jaarlijks een regionale opdracht voor Bureau Leerplicht en RMC Nijmegen voor het uitvoeren van *alle* rmc-taken voor de regio: uitvoering kwalificatieplicht (verzuim 16-18 jaar), preventieve rmc-taken (verzuim 18-23 jaar) en curatieve rmc-taken (voortijdig schoolverlaters 16-23 jaar), monitoren van kwetsbare jongeren. In de opdracht leggen we vast wat we verstaan onder 'monitoren', waar gemeenten op willen sturen en hoe de inzet is verdeeld. Er is één team van rmc/vsv consultants zodat de preventieve rmc-taken (verzuimmeldingen 18+) en de curatieve rmc-taken (outreaching vsv-aanpak) goed verdeeld kunnen worden binnen het team en gedurende het schooljaar (8 fte leerplichtambtenaren en rmc-consulenten en 3,4 fte ondersteuning). De gemeente Nijmegen voert als contactgemeente de rmc-coördinatie uit voor de regio Nijmegen. De rmc-coördinatie is ondergebracht bij de beleidsafdeling Maatschappelijke Ontwikkeling bij de gemeente Nijmegen. In het volgend schooljaar willen we de rmc-coördinatie (0,6 fte) beleggen bij het team Leerplicht en RMC.

Verzuim

Ruim 1500 verzuimmeldingen in 2020-2021

Gemeente	Meldingen kwalificatieplicht 16-18 jaar	RMC-meldingen 18-23 jaar	Totaal meldingen 16-23 jaar	Percentage ten opzichte van totaal
Berg en Dal	45	57	102	7%
Beuningen	47	63	110	7%
Druten	46	57	103	7%
Heumen	24	35	59	4%
Mook en Middelaar	9	15	24	2%
Nijmegen	273	569	842	56%
Wijchen	95	192	287	18%
TOTAAL	539	988	1.527	100%

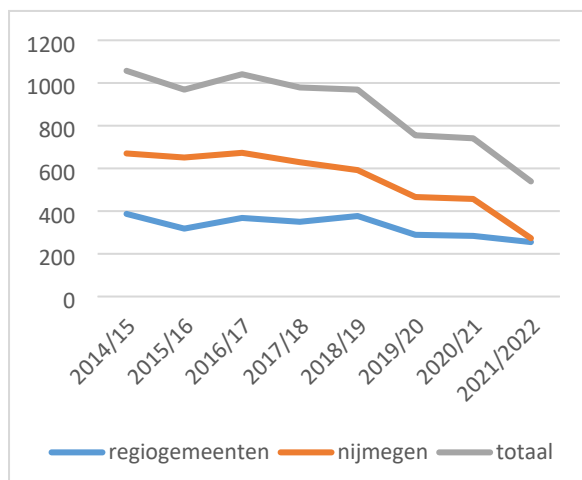
Vergelijkbaar met andere jaren gaat meer dan de helft van de verzuimmeldingen over Nijmeegse jongeren. Dit wordt enerzijds verklaard doordat er simpelweg meer jongeren in Nijmegen wonen dan in de regiogemeenten, anderzijds is in de stad meer sprake van cumulatie van problematiek.

Verzuim 16-18 jaar neemt af, verzuim 18-23 jaar neemt toe

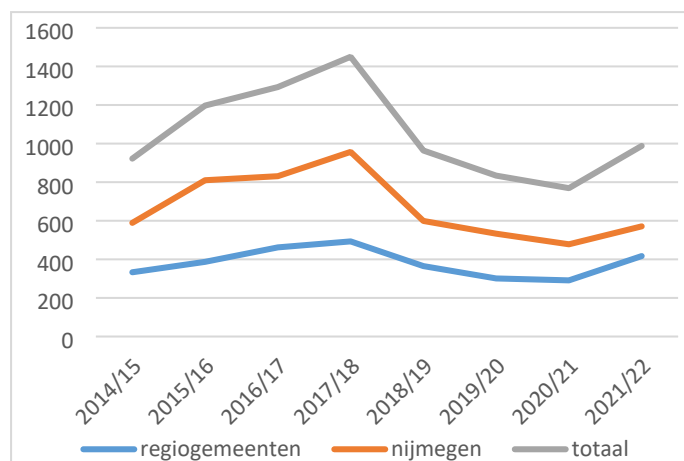
	meldingen	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022
kwalificatieplicht (16-18 jaar)	Nijmegen	592	466	457	273
	Regio	377	289	284	266
	Totaal	969	755	741	539
RMC (18-23 jaar)	Nijmegen	599	533	478	571
	Regio	365	301	291	417
	Totaal	964	834	769	988
Totaal		1.933	1.589	1.510	1.527

Het aantal meldingen 16-18 jaar schommelde jarenlang rond de 1.000 en is de afgelopen drie schooljaren flink afgenomen. Dit wordt grotendeels verklaard door de Corona epidemie. Tijdens de periodes waarin onderwijs op afstand werd gegeven was het voor scholen soms lastig om ongeoorloofd verzuim vast te kunnen stellen. Ook in de periodes waarin fysiek onderwijs (deels) kon plaatsvinden was verzuim soms direct of indirect gerelateerd aan corona, aan de quarantainemaatregelen of de bereidheid om naar school te gaan. Ook het aantal meldingen 18-23 jaar liet sinds de opkomst van corona een afname zien. In het afgelopen schooljaar is dit cijfer weer flink gestegen en op hetzelfde niveau als drie jaar geleden. Scholen geven aan dat het lastig is om sommige 18-plussers weer te motiveren voor fysiek onderwijs. Qua leeftijd is de verdeling al jaren redelijk stabiel. Een hele duidelijke piek van de verzuimmeldingen ligt bij de 17- en 18-jarigen.

Meldingen kwalificatieplicht door de jaren heen

rmc-meldingen door de jaren heen

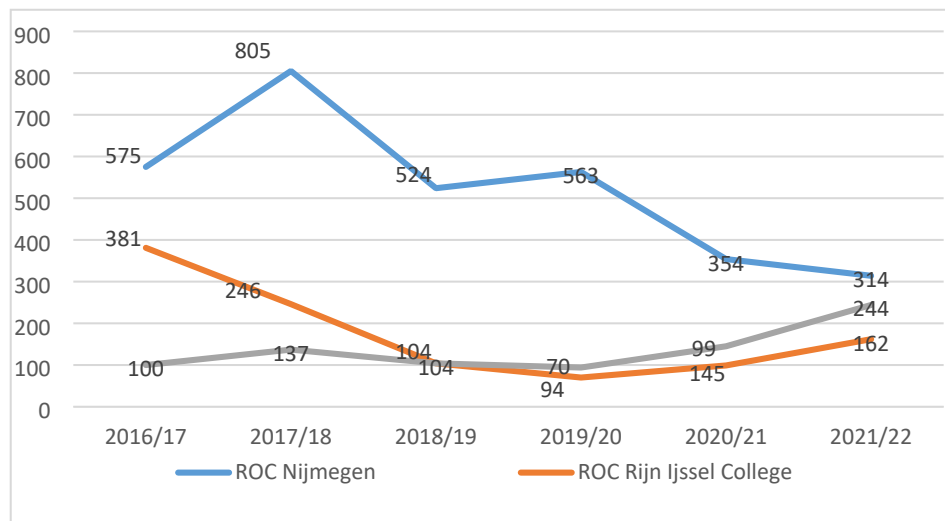

Verzuim naar onderwijsinstelling

>15 meldingen	Kwalificatieplicht 16-18 jaar	Boven leerplichtig 18-23 jaar	Totaal
ROC Nijmegen e.o.	125	314	439
Koning Willem I College	52	244	296
ROC Rijn IJssel	19	162	181
Pontem College	31	14	45
Yuverta	12	25	37
Canisius College	11	16	27
ROC Rivier	5	21	26
Aventurijn	14	5	19
Mondial College	11	8	19
SSgN	15	3	18

Het aantal verzuimmeldingen fluctueert sterk per school en per schooljaar. Een beperkt aantal leerlingen kan zorgen voor grote jaarlijkse schommelingen per onderwijsinstelling. Toch biedt het registreren ook aanknopingspunten om de casuïstiek van een school tegen het licht te kunnen houden en bespreekbaar te maken. Omdat het aantal verzuimmeldingen 18-23 jaar is gestegen, kijken we naar de ontwikkelingen over de afgelopen jaren bij de scholen die veel verzuim melden.

Afname verzuim (18-23 jaar) bij ROCN, toename bij andere ROC's

Van alle rmc-meldingen (18-23 jaar) is 73% afkomstig van de drie grootste mbo-scholen in de regio. Gezien de ligging en omvang van ROC Nijmegen is het logisch dat veel meldingen hiervandaan komen. Het aantal meldingen vanuit ROC Nijmegen neemt sterk af. Opvallend is de stijging van het aantal meldingen vanuit ROC Rijn IJssel College en ROC Koning Willem I. Een toename van het aantal meldingen kan een positieve ontwikkeling zijn omdat we wellicht snel actie kunnen ondernemen en schooluitval kunnen voorkomen. Echter, als we inzoomen op de meldingen vanuit Koning Willem I college blijkt dat ging om 121 meldingen die zijn afgedaan als 'foutieve meldingen'. Het ging dan bijvoorbeeld om zieke leerlingen waarover vooral aan het begin van het schooljaar werd gemeld. De toename bij beide mbo-scholen geeft in ieder geval aanleiding om in gesprek te gaan over de meldingen.

Verzuim naar onderwijssoort

Meldingen kwalificatieplicht naar onderwijssoort (16-18 jaar)

	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
VSO	61	45	28	25	47	19
PRO	25	22	16	18	25	4
VO	317	321	271	184	147	122
VO-MBO			18	0	0	1
MBO	481	474	530	425	383	224
Overig/geen	157	117	106	113	139	169
Totaal	1.041	979	969	755	741	539

De categorie 'overig/geen' betreft in 2021-2022 o.a. werkprocessen absoluut verzuim (138), vrijstellingsaanvragen (10), aanvragen zorg en bemiddeling (7) en 'monitoring van kwetsbare jongeren' (11).

Meldingen rmc naar onderwijssoort (18-23 jaar)

	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
VSO	0	0	0	5	1	1	8
PRO	1	2	0	2	1	2	
VO	18	85	114	82	34	43	63
VO-MBO				43	0	0	61
MBO	1.178	1.208	1.336	835	782	706	811
overig					16	17	46
Totaal	1.197	1.293	1.450	964	834	769	989

Het totale aantal meldingen bij het voortgezet speciaal onderwijs en Praktijkonderwijs (Pro) nam de afgelopen jaren af. Bij het mbo dalen de verzuimmeldingen 16-18 jaar en stijgen de verzuimmeldingen 18-23 jaar. Het aantal absoluut verzuimers fluctueert. Dit zijn meldingen van kwalificatie plichtige jongeren die niet zijn ingeschreven bij een school. 'Overig 18-23 jaar' gaat om jongeren die geen inschrijving hadden op het moment dat het werkproces is opgestart. Dit aantal is toegenomen, met name door een betere registratie en monitoring. Het gaat bijv. om jongeren 'zorg en bemiddeling' (16), kwetsbare jongeren die niet in onderwijs zitten maar die we monitoren en daarom een nieuw proces opstarten (14) en jongeren die na een rmc-verzuimmelding zijn uitgeschreven (15).

Verschillende oorzaken van verzuim

	Totaal
Aanmelding VAVO 18-	9
Advies / informatie (geen verzuim maar melding van ouders of docent)	10
Artikel 15 en 5 (lid a/b/c vrijstelling wegens volgen van ander onderwijs, vanuit sociaal medisch oogpunt, vanwege schoolgang in buitenland)	15
Entree uitstroom arbeid	10
Financieel	1
Frequent te laat komen	24
Gedragsproblematiek	1
Geen inschrijving van school ontvangen	183
Licht verzuim (luxé verzuim 1)	173
Medisch	9
Motivatie	25
Multiproblematiek	1
Onderwijskundig	9
Overig	6
Overstap	30
Praktijkonderwijs	5
Psychisch	6
Signaal verzuim	52
Thuisituatie	6
Verwijdering	2
Verzuim	878
VSO Arbeid / Dagbesteding	17
Ziekte verzuim	10
(leeg) (zitten nog in de intake)	45
Eindtotaal	1527

Bij de binnenkomst van iedere verzuimmelding (16-18 jaar én 18-23 jaar) wordt gekeken naar de achtergrond van de melding. Bureau Leerplicht en RMC neemt contact op met iedere gemelde verzuimer om in een gesprek de oorzaken te achterhalen van het verzuim en de jongere te kunnen adviseren met betrekking tot het vervolgen van de opleiding.

Deze lijst van 'oorzaken' is overgenomen van vorige registratiesystemen. Er zijn inmiddels veel opties, sommige opties zijn geen feitelijke oorzaken of geven weinig informatie. In september 2022 is een nieuwe versie van JVS (Jongeren Volg Systeem) in gebruik genomen. Dit is een goede aanleiding om opnieuw naar de oorzaken en de werkwijze te kijken, zodat we een scherper beeld krijgen van de oorzaken van verzuim.

Bij een verzuimmelding 18+ wordt bijna nooit een duidelijke reden gegeven voor het verzuim. Er is simpelweg sprake van verzuim. Als een behandelaar constateert dat er een andere oorzaak is, dan wordt de oorzaak gewijzigd. In veel gevallen heeft verzuim te maken met een gebrek aan motivatie en discipline. Een aanzienlijk deel van het verzuim is toe te schrijven aan multi problematiek, psychische problemen, medische problemen, de thuisituatie of signaal verzuim (bijv. faalangst). Dit laat zien hoe belangrijk de professionele begeleidingsstructuur binnen de school is met korte lijnen naar de externe zorgstructuur van sociale wijkteams of andere welzijnspartners. Bij 'licht verzuim' gaat het om beginnend verzuim, zoals spijbelen of te laat komen. In tegenstelling tot signaalverzuim is er hier meestal geen problematiek achter het verzuim zichtbaar. Een andere oorzaak is dat er geen inschrijving van school is ontvangen. Hiervan is sprake wanneer scholen de jongere niet hebben willen aannemen, of de jongere heeft zichzelf nergens aangemeld. Deze groep is de laatste jaren kleiner geworden.

De invloed van corona

Inmiddels rapporteren we al drie jaar over de invloed van corona op de verzuimcijfers. Ook in periodes waarin fysiek onderwijs (deels) kon plaatsvinden was verzuim soms direct of indirect gerelateerd aan corona, aan de geldende maatregelen of bereidheid om naar school te gaan. We weten dat groepen jongeren achterstanden hebben opgelopen (qua leerstof, sociaal-emotioneel en sociaal-maatschappelijk). Er zijn meer jongeren met hulpvragen die een beroep doen op ondersteuning. Er zijn meer jongeren met motivatieproblemen. Voor extra ondersteuning hebben scholen gelden van het rijk ontvangen. De gemeente Nijmegen financiert vanuit het Nationaal Programma Onderwijs jongerenwerk op alle vo-scholen. Anderzijds zien we gelukkig dat de meeste jongeren veerkrachtig zijn.

Het resultaat van onze inzet

	Aantal meldingen	%
Advies/Informatie	10	
Afgedaan (o.a. proces-verbaal, halt verwijzing, schriftelijke waarschuwing)	71	5%
Einde lesrooster examen	31	
Foutieve melding (geoorloofd verzuim dat als ongeoorloofd is gemeld)	378	25%
Geen inschrijving bij vervolgopleiding (Overstap	8	
Inschrijving bij school of vervolgopleiding, andere school	90	
Naar school, vervolgt opleiding	475	31%
Dagbesteding	2	
Uitkering / Wajong	3	
Werkt	14	
Niet (meer) leerplichtig	80	5%
Overdracht naar volgend schooljaar	24	
Overdracht naar vsv	106	7%
Start ander werkproces (vrijstelling van inschrijving, zorg en bemiddeling)	6	
Toekenning (vrijstellingen)	12	
Verhuizing	7	
Verwijzing naar instantie	7	
Verwijzing VAVO 18-	9	
Verzoek niet rechtsgeldig / ingetrokken	3	
Verzuim geoorloofd	6	
Leeg (nog niet afgesloten werkprocessen)	174	11%
Overig	12	
TOTAAL	1528	

Om te weten wat de inzet op kwalificatieplicht en rmc betekent kijken we o.a. naar het redenen waarmee werkprocessen worden afgesloten. Veruit de meeste jongeren gaan na een verzuimmelding (16-18 jaar) weer naar school en ongeveer 5% van de meldingen is 'afgedaan', dat wil zeggen dat er een formele waarschuwing is gegeven, er een HALT-afdoening is of een proces-verbaal is opgemaakt. Dit aantal daalt al enkele jaren. De meeste jongeren die verzuimen blijven op school. Vaak is een gesprek voldoende om de opleiding te vervolgen. Soms blijkt dat het vervolgen van onderwijs geen optie is. De jongere is 'klaar' met school of heeft een ander type ondersteuning nodig. 7% van alle meldingen wordt doorgezet naar de vsv-consulent. Samen met o.a. het Werkbedrijf Regio Nijmegen of Leerwerkloket wordt dan onderzocht wat de beste vervolgstap is. Soms is sprake van een foutieve melding. Dit betekent dat er geen sprake is van noemenswaardig verzuim, de jongere in uitschrijfprocedure zit of al is uitgeschreven. Als de jongere zichzelf niet snel opnieuw inschrijft bij een opleiding, ontvangt hij/zij een bericht van de vsv-consulent en wordt weer contact gezocht.

Voortijdig schoolverlaten

Het Ministerie van OCW maakt in maart 2023 de voorlopige vsv-cijfers bekend over het schooljaar 2021-2022, de definitieve cijfers volgen pas in november 2023. We rapporteren in dit verslag op basis van eigen vsv-meldingen in het afgelopen schooljaar (peildatum 1 oktober). We monitoren alle jongeren zonder een startkwalificatie tot 23 jaar in het Rijk van Nijmegen, ongeacht of deze jongeren zich binnen of buiten het onderwijs bevinden. De vsv-consulent is een verbindende functie die moet zorgen voor een goede samenwerking tussen zowel de leerplichtambtenaren, de scholen als de consultants bij het Werkbedrijf en Leerwerkloket.

Werkwijze

Iedere woensdag komen de DUO-meldingen binnen over jongeren die geregistreerd staan als nieuwe vsv'ers. Er wordt dan eerst een administratieve check gedaan (via eigen systemen en Suwinet-inkijk voor inkomenscheck). Naar de jongeren die geen onderwijsinschrijving hebben, en geen inkomen uit werk of uitkering wordt vervolgens een brief gestuurd met de oproep om zich te melden. Neemt een jongere (nieuwe of oude vsv'er) contact op met de vsv-consulent, dan wordt gezamenlijk bekeken of er mogelijkheden zijn om alsnog een opleiding (met startkwalificatie) af te ronden of dat de route naar werk (op dit moment) de beste weg is. Als de jongere zich niet meldt, dan gaat de consulent op zoek naar de jongeren die 'buiten beeld' zijn. De consulent neemt contact op en probeert de ondersteuningsvraag in beeld te krijgen, door laagdrempelig contact te leggen met de jongere en ouder of verzorger en huisbezoeken af te leggen. Tijdens de lockdown periodes zijn nauwelijks huisbezoeken afgelegd, wel deurbezoeken. Waar nodig kunnen ze advies geven, doorverwijzen, een luisterend oor of enige begeleiding bieden. De consulent kan zorgdragen voor contact tussen de jongere en de organisatie die past bij de ondersteuningsvraag. Hierbij wordt nauw samengewerkt met leerplichtambtenaren, school en consultants bij Werkbedrijf en het Leerwerkloket. De consultants blijven de vsv'ers monitoren, bij kwetsbare vsv'ers houden ze een vinger aan de pols. Met hen wordt via her controles opnieuw contact gelegd.

Nieuwe vsv-meldingen, oorzaak aanmaak werkproces vsv

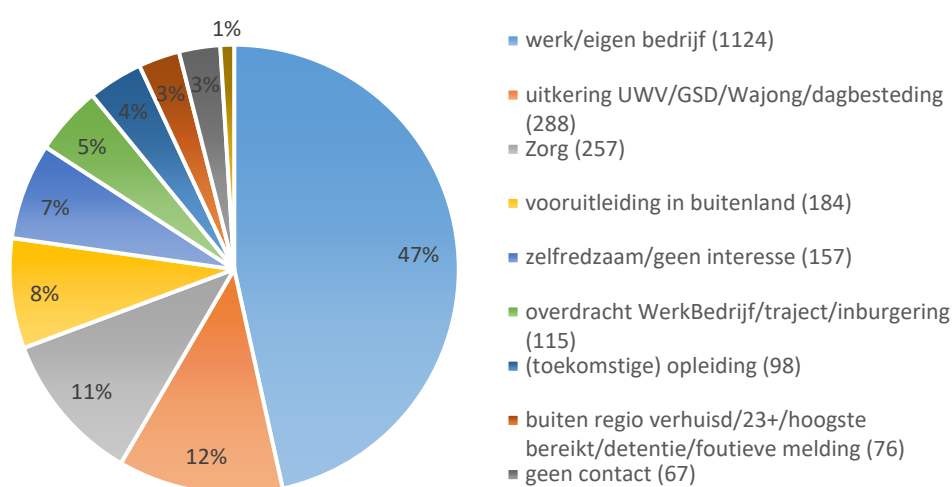
	Berg en Dal	Beuningen	Druten	Heumen	Mook en Middelaar	Nijmegen	Wijchen	TOTAAL
Detentie						11		11
Eigen bedrijf/ werkt	10	15	12	7	2	86	13	145
Financiële problemen			1					1
Her controle vsv	80	54	62	43	19	504	116	878
Medische / psychische belemmeringen	28	10	13	6	3	113	26	199
Onbekend	4			1	1	22	5	33
Ongemotiveerd	3	2		1		19	2	27
Verkeerde studiekeuze	7	2	6	3	2	43	10	73
Verhuisd naar regio Nijmegen	33	25	40	18	5	282	32	435
Zoekt opleiding	1			1		11		13
Zoekt werk	14	11	10	6	4	93	14	152
TOTAAL	180	119	144	86	36	1186	218	1969

Dat er 1969 werkprocessen 'nieuw-*svs*' zijn opgestart betekent niet dat dit allemaal nieuwe voortijdige schoolverlaters betreft. Zo is er een grote groep jongeren 'verhuisd naar Nijmegen' (435). In veel gevallen gaat

het om studenten die vanuit het buitenland een opleiding volgen in Nijmegen. In het vorig schooljaar was deze groep vele malen groter (1207). Inmiddels is het systeem zo ingericht dat de (buitenlandse) studenten die op een adres van de studentenhuysvesting wonen er al uitgefilterd worden. Zo kunnen de consulenten zich sneller en directer richten op de jongeren die (nog) geen startkwalificatie hebben.

Ook is er een grote groep jongeren (878) die vsv'er zijn en bij wie her controles plaatsvinden. Bepaalde groepen oud-vsv'ers controleren we tweemaal per jaar. Hiervoor wordt dan opnieuw een werkproces opgestart. Deze groepen worden door het systeem snel gefilterd waardoor de consulenten direct aan de slag kunnen met de meldingen die aandacht vragen. Bij sommige werkprocessen is de oorzaak niet ingevuld (onbekend), meestal heeft dit een administratieve oorzaak omdat deze werkprocessen nog niet zijn afgesloten. Er kunnen dagelijks wijzigingen plaatsvinden in bijvoorbeeld oorzaak en uitstroomreden.

Uitstroom redenen nieuwe vsv'ers 2021-2022

Bij de uitstroom (2390 meldingen) heeft ongeveer de helft werk, heeft 9% alsnog een startkwalificatie behaald of vooropleiding in het buitenland en is 7% weer (bijna) gestart met een opleiding.

Na contact met de vsv-consulent wordt ca 5% doorverwezen naar het Werkbedrijf. Bij het WerkBedrijf zien de consulenten steeds meer jongeren met complexe problemen. Er is vaker begeleiding vanuit het WerkBedrijf of andere hulp nodig in de stap naar werk. We hebben de laatste jaren veel beter zicht gekregen op de voortijdige schoolverlaters. Het aandeel van jongeren waarmee we geen contact kunnen krijgen is flink gedaald naar 3%. Dit komt o.a. door het afleggen van huisbezoeken. Jongeren bij wie twijfels bestaan over hun zelfredzaamheid, worden gemonitord.

Oude vsv-meldingen (oorzaak werkproces vsv in beeld)

	Berg en Dal	Beuningen	Druten	Heumen	Mook en Middelaar	Nijmegen	Wijchen	TOTAAL
Dagbesteding		3	1	1		3		8
Detentie						14		14
Eigen bedrijf	2	6	2	2	3	30	7	52
Geen contact	4	1	3	2	1	57	20	88
Geen interesse	2	1	1	1		27	5	37
Inburgering	1	5	1			18	2	27

Overdracht / Traject WerkBedrijf	5	2	4	2	1	67	9	90
Particuliere opleiding		1		1				2
Toekomstige opleiding	6	4	2	2		36	6	56
Vooropleiding in buitenland	4	1	2	1	1	173	5	187
Uitkering/ Wajong	38	14	15	8	5	177	24	281
Werk	116	70	94	47	25	582	153	1087
Zelfredzaam / geen hulp nodig	11	16	12	6	3	67	13	128
Zorg	30	14	26	19	4	142	30	265
Overig						3		3
TOTAAL	219	137	163	92	43	1396	275	2325

We houden de jongeren die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten in beeld tot de leeftijd van 23 jaar. Dit betekent dat wanneer een jongere op 19-jarige leeftijd wordt gemeld als vsv'er, we hem of haar blijven volgen in de daaropvolgende jaren. We willen weten waar de jongere zich bevindt, of er hulp nodig is, of iemand alsnog een startkwalificatie kan behalen en of de jongere in staat is om duurzaam uit te stromen op de arbeidsmarkt. Vanuit deze groep vindt de halfjaarlijkse her controle vsv plaats.

Steeds meer oud-vsv'ers in beeld

Uitstroom werkproces vsv in beeld	TOTAAL	%
23 jaar of ouder	77	3%
Buiten regio verhuisd	154	5%
Geen contact / foutieve melding	71	2%
Geen interesse/ hoogst haalbare bereikt	32	1%
Hercontrole	172	6%
Inburgering	28	1%
(toekomstige of nieuwe) opleiding	332	11%
Overdracht WB / Traject WB	87	3%
Uitkering / Wajong / dagbesteding	288	10%
Vooropleiding buitenland / alsnog startkwalificatie behaald	208	7%
Werk / eigen bedrijf	1124	38%
Werkproces vsv	15	1%
Zelfredzaam / geen hulp nodig	126	4%
Zorg / detentie	271	9%
TOTAAL	2.985	100%

Ook de voortijdige schoolverlaters uit vorige schooljaren krijgen we steeds beter in beeld. Vorig schooljaar rapporteerden we over de uitstroom van ruim 800 oud-vsv'ers, dit jaar over bijna 3000 oud-vsv'ers. Sommige uitstroomredenen leiden ertoe dat een jongere op dat moment geen vsv'er meer is. Bijvoorbeeld omdat iemand met een opleiding is gestart, verhuisd is buiten onze regio etc. Daarnaast zijn er jongeren die definitief geen vsv'er meer zijn omdat zij alsnog een startkwalificatie hebben behaald of 23 jaar zijn geworden. Opvallend is dat de helft van de afgesloten werkprocessen gaat over jongeren die (wederom) een opleiding volgen of hun startkwalificatie alsnog hebben behaald.

Aantal nieuwe vsv'ers

Bovenstaande cijfers gaan over het **aantal vsv-meldingen per schooljaar**. Duo maakt jaarlijks de balans op over het aantal nieuwe voortijdige schoolverlaters per schooljaar. Hierbij wordt gekeken naar alle leerlingen uit het basisjaar die het volgende schooljaar geen onderwijs meer volgen en niet in het bezit zijn van een startkwalificatie. Het vsv-percentage staat voor het aantal vsv'ers als percentage van het aantal onderwijsdeelnemers die aan het begin van het schooljaar staan ingeschreven.

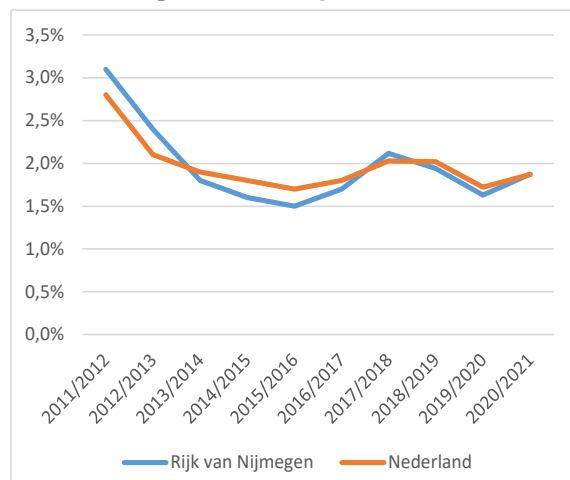
Per schooljaar gaat het om *veel minder vsv'ers dan vsv-meldingen*. Immers, er kunnen gedurende het schooljaar meerdere meldingen binnenkomen over één en veel jongeren starten binnen het jaar weer met een opleiding. De voorlopige cijfers over schooljaar 2021-2022 worden in maart 2023 gepubliceerd. Er is wel een overzicht gemaakt van de vsv-cijfers tot en met schooljaar 2020-2021 (zie figuren 18 en 19). De verwachting is dat het vsv-cijfer over schooljaar 2021-2022 is gestegen.

Onze regionale cijfers volgen de landelijke cijfers. Met name op niveaus 1 en 2 van het mbo is het relatieve vsv cijfer hoog. De vsv-cijfers laten een daling zien sinds schooljaar 2017-2018 en is in 2019-2020 gestegen.

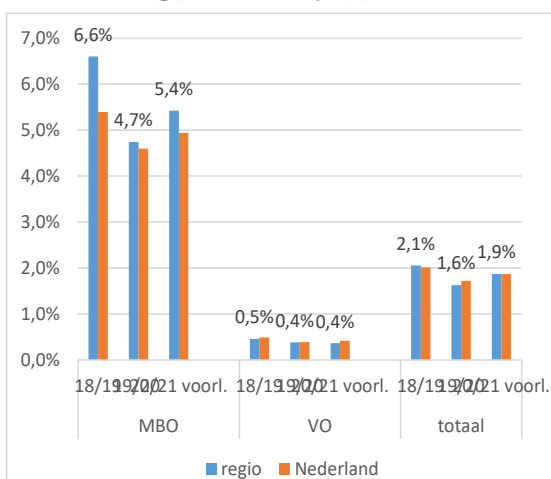
Vanwege corona invloeden gaan we ervan uit dat het vsv-cijfer over volgende schooljaren relatief hoger zal zijn. Tenslotte, de vsv-cijfers per gemeente laten fluctuaties zien. Dit komt vooral door het lage aantal vsv'ers per jaar in de kleinere gemeenten waardoor grote schommelingen kunnen ontstaan.

VSV in Rijk van Nijmegen

Ontwikkeling totaal VSV-cijfer

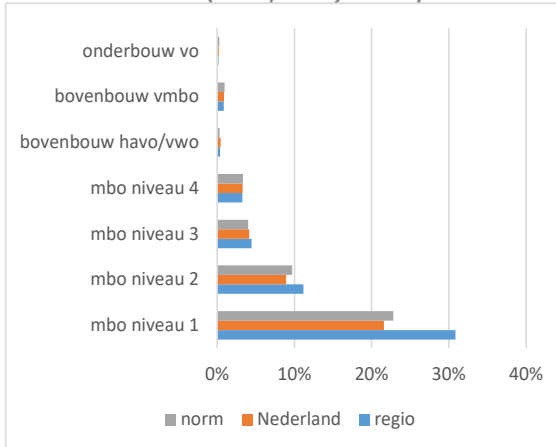
Ontwikkeling per onderwijstype

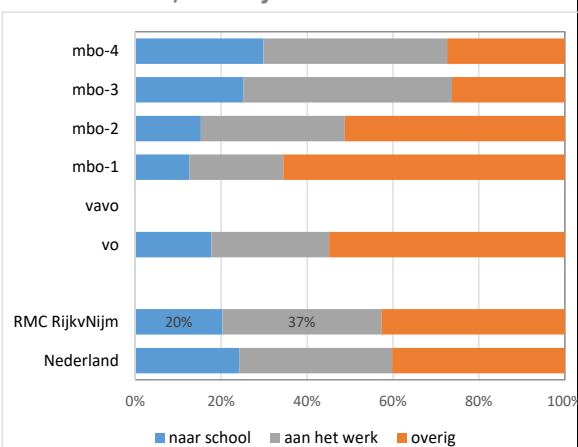
Cijfers 2020/2021 (voorl.)

	aantal	%
mbo niveau 1	50	30,86%
mbo niveau 2	113	11,17%
mbo niveau 3	57	4,45%
mbo niveau 4	130	3,25%
bovenbouw havo/vwo	18	0,38%
bovenbouw vmbo	26	0,86%
onderbouw vo	13	0,16%
vavo	10	13,89%
totaal	417	1,87%
totaal 2019/2020	369	1,63%
totaal 2018/2019	469	2,06%

VSV naar niveau (2020/2021, voorl.)

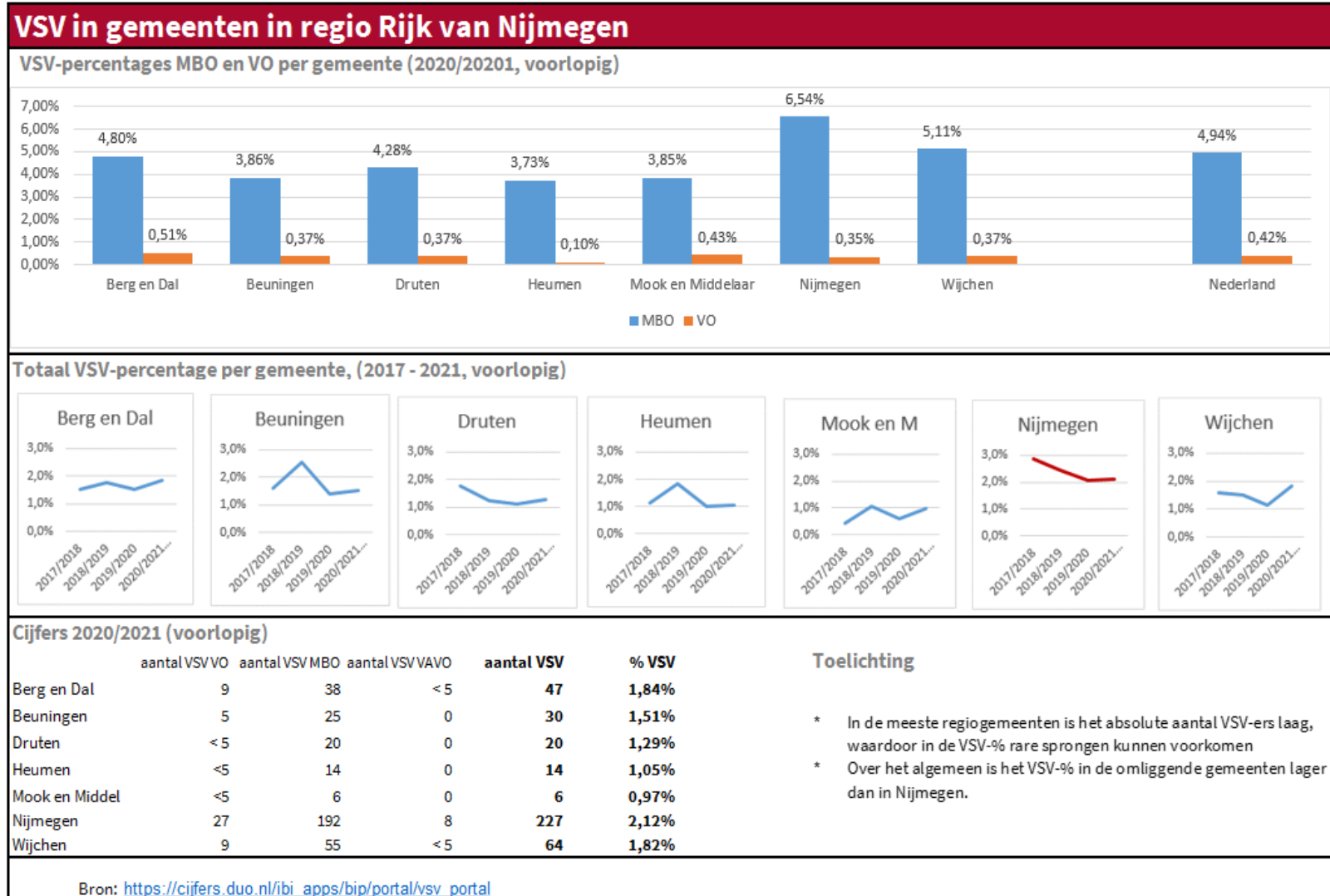
VSV-ers uit 19/20 één jaar later

Toelichting

- * Het VSV% in de regio Rijk van Nijmegen ligt op hetzelfde niveau als het landelijke VSV-cijfer
- * Ook de trend in de ontwikkeling van het VSV% in de regio volgt het landelijke patroon, na hoge cijfers in 2017/2018 en 2018/2019 zakken de cijfers voor 2019/2020 om in 20/21 weer wat te stijgen
- * Vooral op de niveau's 1 en 2 van het MBO is de uitval relatief hoog
- * Van de VSV-ers uit het schooljaar 19/20 is een jaar later 20% weer terug naar school en ruim een derde aan het werk. Vooral bij niveau 1 en 2 MBO is er een grote groep die een jaar later geen onderwijs volgt of werk heeft.

Bron: https://cijfers.duo.nl/ibi_apps/bip/portal/vsv_portal

Van cijfers naar aanpak

De cijfers laten zien dat de ondersteuning van leerlingen, het voorkomen van schooluitval en de aansluiting van het onderwijs op zorg en arbeid onze voortdurende aandacht vragen.

Het combi PFO Onderwijs en Jeugd besluit jaarlijks over de rmc-begroting en daarmee geven we als Rijk van Nijmegen richting aan de opdracht aan Bureau Leerplicht en RMC Nijmegen voor de uitvoering van de regionale verzuimtaken. De verzuimaanpak sluit aan op de regionale aanpak 'jongeren naar school of werk'. Besluitvorming hierover vindt plaats in de stuurgroep 'jongeren naar school of werk' waaraan bestuurders vanuit het vo, mbo, WerkBedrijf en gemeenten deelnemen.

Onze verzuimaanpak ontwikkelen we door

Verzuim is een belangrijk aangrijpingspunt om met jongeren het gesprek te voeren over wat er speelt (op school, thuis en/of in de omgeving). Dit vraagt om goede ondersteuning op school, door de mentor of de studie- of trajectbegeleider. Gemeenten blijven samen met de schoolbesturen agenderen wat nodig is in de ondersteuning: verbeteringen in de loopbaan oriëntatie, extra ondersteuning in de klas, mogelijkheden om te kunnen switchen, meer instroommogelijkheden etc.

De aanpak ziekteverzuim ontwikkelen we verder. Hiermee maken we het proces van ziekteverzuim effectiever en efficiënter. Inmiddels zijn acht scholen al bezig met de verbeterpunten en starten de overige vo-scholen en twee vso-scholen in schooljaar 2022-2023. Ook wordt er een integrale aanpak rondom thuiszitters ontwikkeld, zodat binnen drie maanden een passend aanbod is aangeboden en een doorbraakaanpak. We willen hiermee het aantal thuiszitters in het Rijk van Nijmegen terugdringen.

We hebben vanuit de regionale rmc-middelen een subsidie verstrekt aan ROC Nijmegen om twee extra dagdelen onderwijs per week te organiseren voor jonge inburgeraars die vallen onder de oude wet inburgering. Hiermee krijgen ze dezelfde startkansen als de inburgeraars die vallen onder de nieuwe wet inburgering.

De gemeenten zetten het schoolmaatschappelijk werk voort op het vo en mbo, gericht op preventie en vroegtijdige benadering van de leerling en jongere. Daarnaast gaat de gemeente Nijmegen door met de inzet van een aantal projecten, zoals het coachproject en school's cool, om jongeren een vrijwillige mentor te bieden die hen begeleidt.

We werken verder aan blijvend contact na onderwijs

We spreken in regionaal verband niet langer over de vsv-aanpak maar over de regionale aanpak 'jongeren naar school of werk', waarin we de vsv-middelen en middelen jeugdwerkloosheid bundelen. We communiceren over projecten en delen verhalen van jongeren via nieuwsbrieven en social media en organiseren bijeenkomsten waarmee we het netwerk verder versterken. In schooljaar 2022-2023 zal het werkgeversperspectief meer aandacht krijgen binnen de regionale aanpak, evenals de aanpak van stagediscriminatie. We zetten o.a. doorstroomcoaches in om de aansluiting tussen onderwijs en vervolgonderwijs te verbeteren zodat de overstap soepeler gaat

In september 2022 is een loopbaanteam mbo gestart en is een teamleider aangesteld. In dit team zitten professionals vanuit Leerplicht en RMC, Leerwerkloket, WerkBedrijf en medewerkers vanuit het mbo. Studenten die dit nodig hebben kunnen vanuit dit team ondersteuning krijgen bij het maken van een vervolgstap. De intensiteit van de ondersteuning kan variëren. evenals de duur. Ook start in het najaar een loopbaanteam pro/vso.

Bureau Leerplicht en RMC werkt verder aan 'blijvend contact na onderwijs' en we bereiken steeds meer jongeren die eerder buiten beeld waren of dreigden te geraken. Er vinden nu gerichte her-controles plaats. De consulent spoort de jongeren op, gaat in gesprek en kan doorgeleiden naar instanties. Om de jongere naar werk toe te kunnen leiden is er vaak begeleiding vanuit het WerkBedrijf of andere hulp nodig. In 2022 is een consulent vanuit WerkBedrijf toegevoegd aan het team van Leerplicht en RMC om de samenwerking te verstevigen.

We dwingen onszelf om scherp te blijven op onze eigen werkwijze én op eenduidige registratie. Enerzijds om te weten waarom jongeren uitvallen (oorzaken) en anderzijds om scherp te krijgen hoe we hen goed en snel kunnen helpen (aanpak). Het moet voor alle jongeren helder zijn waar ze terecht kunnen voor advies en ondersteuning rondom scholing en opleiding, werk en inkomen. Sinds 2022 kunnen jongeren zich ook zelf melden bij Bureau Leerplicht en RMC. [Stoppen met school? Hoe verder? - Onderwijs en kinderopvang - Diensten - Gemeente Nijmegen](#). Zij kunnen een aanvraagformulier invullen, mailen, bellen of appen. Hiermee proberen we de drempel zo laag mogelijk te maken.

Uitbreiding naar 27 jaar

Een wetsvoorstel is in voorbereiding waarmee de coördinerende rmc-taken worden uitgebreid van 23 jaar naar 27 jaar. Deze wetswijziging gaat waarschijnlijk vanaf juli 2024 van kracht. Dit gaat veel betekenen voor onze dienstverlening aan jongeren. De totale groep jongeren wordt groter én het aanbod wat we organiseren zal veranderen. In veel gevallen zal de ondersteuning die nodig is over meerdere leefdomeinen gaan, naast onderwijs en werk. Dit vraagt om intensieve samenwerking met anderen, zowel intern als extern. Vooruitlopend op deze wetswijziging werken we verder aan integrale ondersteuning tot 27 jaar.